

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum ad beatitudinem hominis requiratur corpus:

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

dum deum velle: & sic patet vis rationis. Ex qua tertio habetur, & sufficienter, quod beatus non potest peccare non solum in sensu composito, & propter causam extrinsecam, id est, Deum perpetuo rectificatum voluntatem beati: sed propter intrinsecam causam ipsam, scilicet, voluntatis naturam approximato sibi sic, id est per actuale visionem, tali obiecto, scilicet bonitate per essentiam. Vnde videnda est hic Scoti phantasia in 4. dist. 49. quest. 6. tenentis quod ab extrinseco tantum beatus est impeccabilis. Nec tamen respondet huic rationi, nec arguit: sed remittit se ad primum sensum, cuius argumenta in 1. lib. q. 8. 2. artic. 2. soluta sunt. Et si ex verbis eius respondetur huic rationi, quod quantumcumque videatur bonitas Dei, adhuc voluntas remanet libera, iam patet, quod concessio huius consequentis nihil obstat proposito: quoniam, ut iam dictum est, iam est impeccabilitas, quod voluntas si vult (velit autem quicquid vult) oportet quod velit ratione bonitatis diuine: sicut modo si vult, oportet quod velit ratione boni. Huiusmodi enim necessitates nihil obstant libertati, quamuis prima auferat libertatem peccandi, cur tamen non est libertas, nec libertas pars, sed libertas peccandi.

¶ Super Quaestio- nis quarta Ar- ticuli quinti sum.

I N articulo, in re- sponse ad quin- tum occurrit du- bium ad hominem, & simpliciter. Ad hominem quidem, quia S. Thom. in 4. sentent. distinct. 49. quest. 1. articulo, 4. quest. 1. expresse bea- titudinem animae au- geri etiam in ensi- ue resumpto corpo- re sustinet. Cuius op- portum hic docet.

ergo beatitudo quae est perfecta operatio intellectus, non dependet a rectitudine voluntatis.

¶ 3 Præ. Quod ordinatur ad aliquid tanquam ad finem, non est necessarium adeptum iam sine, sicut nauis postquam peruenitur ad portum: sed rectitudo voluntatis quae est per virtutem, ordinatur ad beatitudinem tanquam ad finem. ergo adeptum beatitudine non est necessaria rectitudo voluntatis. SED CONTRA est, quod dicitur Matth. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. B & Heb. vltim. Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum.

RESPON. Dicendum, quod rectitudo voluntatis requiritur ad beatitudinem & antecedenter, & concomitanter. Antecedenter quidem: quia rectitudo voluntatis est propter debitum ordinem ad ultimum: finis autem comparatur ad id quod ordinatur ad finem, sicut forma ad materiam. Vnde sicut materia non potest consequi formam, nisi sit debito modo disposita ad ipsam: ita nihil consequitur finem, nisi sit debito modo ordinatum ad ipsum. & ideo nullus potest ad beatitudinem peruenire, nisi habeat rectitudinem voluntatis. Concomitanter autem, quia sicut dictum est, beatitudo vltima consistit in visione diuinae essentiae, quae est ipsa essentia bonitatis. & ita voluntas uidentis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub ordine ad Deum: sicut uoluntas non uidentis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub communi ratione boni quam nouit, & hoc ipsum est quod facit voluntatem rectam. Vnde manifestum est, quod beatitudo non potest esse sine recta uoluntate.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Augustinus loquitur de cognitione veri, quod non est ipsa essentia bonitatis.

AD SECUNDUM dicendum, quod omnis actus uoluntatis procedit ab aliquo actu intellectus: aliquis tamen actus uoluntatis est prior, quam aliquis actus intellectus. Voluntas enim tendit in finalem actum intellectus, qui est beatitudo: & ideo recta inclinatio uoluntatis praerigitur ad beatitudinem: sicut rectus motus sagittae ad percussorem signi.

AD TERTIUM dicendum, quod non omne quod ordinatur ad finem, cessat adueniente fine: sed id tantum quod se habet in ratione imperfectionis, ut motus. unde instrumenta mo-

tus non sunt necessaria, postquam peruenitur ad finem: sed debitus ordo ad finem est necessarius.

ARTICVLVS V.

Vtrum ad beatitudinem hominis requiratur corpus.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod ad beatitudinem requiratur corpus. Perfectio enim virtutis, & gratia praesupponit perfectionem naturae: sed beatitudo est perfectio virtutis, & gratiae. Anima autem sine corpore non habet perfectionem naturae, cum sit pars naturaliter humanae naturae: omnis autem pars est imperfecta a suo toto separata. ergo anima sine corpore non potest esse beata.

¶ 2 Præ. Beatitudo est operatio quaedam perfecta, ut supra dictum est: sed operatio perfecta sequitur esse perfectum, quia nihil operatur nisi secundum quod est ens in actu. cum ergo anima non habeat esse perfectum quando est a corpore separata, sicut nec pars separata a toto, videtur quod anima sine corpore non possit esse beata.

¶ 3 Præ. Beatitudo est perfectio hominis: sed anima sine corpore non est homo. ergo beatitudo non potest esse in anima sine corpore.

¶ 4 Præ. Secundum Philosophum in 10. * Ethic. Operatio felicitatis in qua consistit beatitudo, est non impedita: sed operatio animae separata est impedita, quia ut dicit * Augustinus super Genes. ad litteram, inest ei naturalis quidam appetitus corpus administrandi, quo appetitu retardatur quodammodo ne tota intentione pergat in illud summum caelum, id est, in visionem essentiae diuinae. ergo anima sine corpore non potest esse beata.

¶ 5 Præ. Beatitudo est sufficiens bonum, & quietat desiderium: sed hoc non conuenit animae separatae, quia adhuc appetit corporis unionem, ut * Augustinus dicit. ergo anima separata a corpore non est beata.

¶ 6 Præ. Homo in beatitudine est angelus equalis: sed anima sine corpore non aequatur angelis, ut * Augustinus dicit. ergo non est beata.

SED CONTRA est, quod dicitur Apoc. 14. Beati mortui, qui in domino moriuntur.

RESPON. Dicendum, quod duplex est beatitudo. Vna imperfecta, quae habetur in hac vita: & alia perfecta, quae in Dei visione

Simpliciter autem, quia ratio ad illud ducit, scilicet, Anima resumpto corpore erit perfectior in se secundum naturam. ergo operatio eius erit perfectior. ergo & beatitudo erit in se perfectior. ergo non solum extensiuè. Et augetur ex hac ratione dubium, quia in corpore huius articuli assumitur haec ratio: & concluditur operatio, in qua consistit beatitudo perfectior.

¶ Ad hoc simul dicendum est simpliciter, & secundum hominem. Sciendum est igitur ex praesenti articulo, quod tripliciter intelligi potest, animam separaram impediri ex appetitu corporis a perfecta beatitudine. Primò per modum contrarietatis, ita quod sicut uidentis corporaliter im-

peditur propter dolorem pedis: ita anima separata propter affectum corporis distrahatur aliquantulum a perfecta uisione Dei: & hoc in littera reprobatur. Secundò per modum defectus intensiui, ita quod ex hoc, quod anima separata deficit in perfectione suae naturae, deficiat etiam in attentione suae rationis, defectu in essendo causante defectum in operando. Et quoniam ceteris paribus operatio attentior est magis intensa, & minus habens intensiōnis, est remissior, ut patet in uisu, & auditu: ex hoc sequitur, quod anima beata resumpto corpore est beator intensiue non ex parte obiecti, aut luminis gloriae: sed ex parte attentionis uisionis consequente perfectionem animae in essendo. Et hanc viam tanquam probabilem sustineri posse dixit author in quarto sententiarum. vnde sibi inchoans huiusmodi intentionem, dicit: Potest etiam dici, quod etiam beatitudo intensiue, & cetera. Verum hanc opinionem in hoc loco, ut fallam negauit ipsa-

que

3. q. 7. art. 4. ad 2. & q. 6. 15. ar. 10. cor. & ad 2. Et q. di. 49. q. 4. ar. 1. 5. q. 2. cor. & ad 1. & 4. contra. c. 47. fi. & p. q. 5. 2. 10. cor. Et opus. 3. cap. 152. Et lib. 19. fin.

q. 7. art. 22.

Cap. 6. to. 5

Cap. 35. cit. me. 10. 3.

Lib. 12. super Gen. ad lit. c. 35. ad med. 10. 3.

Eod. lib. 12. super Gen. c. 35. 10. 3.

q. 3. artic. 8.

5. ar. 7. 7. 10.

4.

ra- non rin. & 10.

que negat ex sua officina illam haberi minime voluit, & merito, ut patet. Tertio p. modum defectus extensivi: ita quod ex hoc, quod anima separata deficit in perfectione extensiva suae naturae, dicitur non se extendit ad corpus, & integritatem humanae naturae ad qua nata est se extendere, & pertinet hoc ad perfectionem eius: quoniam haec ipsius natura requirit: deficit quoque in perfectione extensiva suae operationis qua beatur: pertinet, n. ad perfectionem operationis beantis animam, quod ex ipsa rediit beatitudo in corpus, ut August. dicit in epistola ad Dioscorum. Tam potenti natura Deus se habet, &c. ut habes in artic. sequenti, & haec est doctrina tradita in hoc articulo, & rationabiliter, quoniam defectus perfectionis in anima separata, non est defectus perfectionis intensiva, quoniam haec anima non suscipit magis. & minus secundum substantiam: sed est defectus perfectionis extensiva. Consequenter autem est, ut defectus animae defectum operationis, & extensivum extensivum causet, & non intensivum. Ad rationem ergo in oppositum dicitur, quod est ibi philosophia consequentis, a magis perfecta operatione ad magis intensam descendendo. Perfectum enim communius est quam intensum, quoniam, ut patet in 5. Metaph. est id cui nihil deest de requisitis ad ipsum: & consequenter penes accessum cuiuscunque requisiti, operatio seu res perfectior est, intensior autem non nisi penes augmentum intrinsecum, &c. & per haec omnia clara remanent. ¶ In reliquis autem huius quaestionis tribus articulis, nihil scribendum occurrit, nisi quod in ultimo articulo ad primum, Gloria essentialis beatitudinis non est intelligenda intrinsece, tanquam de essentiali beatitudinis, sed consistit. Manifestum est autem, quod ad beatitudinem huius vitae, de necessitate requiritur corpus. Est enim beatitudo huius vitae operatio intellectus vel speculativi, vel practici. Operatio autem intellectus in hac vita non potest esse sine phantasmate, quod non est nisi in organo corporeo, ut in 1. habitum est: & sic beatitudo quae in hac vita haberi potest, dependet quodammodo ex corpore. Sed circa beatitudinem perfectam, quae in Dei visione consistit, aliqui posuerunt, quod non potest anima advenire sine corpore existenti, dicentes quod anima sanctorum a corporibus separata, ad illam beatitudinem non perveniunt usque ad diem iudicii, quoniam corpora resistent: quod quidem apparet esse falsum & autoritate, & ratione. Autoritate quidem: quia Apostolus dicit. 2. ad Corin. 5. Quando sumus in corpore, peregrinamur a Domino, quae sit ratio peregrinationis, ostendit subdens: Per fidem. n. ambulamus, & non per speciem. Ex quo apparet, quod quamdiu aliquis ambulat per fidem, & non per speciem, carens visione divinae essentiae, non dum est Deo praesens. Anima autem sanctorum a corporibus separata, sunt Deo praesentes, unde subditur: Audemus autem, & voluntatem habemus bonam peregrinari a corpore, & praesentes esse ad Deum. Unde manifestum est, quod anima sanctorum separata a corporibus, ambulant per speciem Dei essentiam videntes, in quo est vera beatitudo. Hoc est per rationem apparet: nam intellectus ad suam operationem non indiget corpore nisi per phantasmata, in quibus veritatem intelligibilem constituit, ut in 1. dicitur est. Manifestum est autem, quod divina essentia per phantasmata videri non potest, ut in 1. ostensum est. Unde cum in visione divinae essentiae perfecta hominis beatitudo consistat, non dependet beatitudo perfecta hominis a corpore, nisi sine corpore potest anima esse beata. Sed sciendum, quod ad perfectionem alicuius rei dupliciter aliquid pertinet. Vno modo, ad constitutionem essentiam rei, sicut anima requiritur ad perfectionem hominis. Alio modo requiritur ad perfectionem rei, quod pertinet ad bene esse eius: sicut pulchritudo corporis, vel velocitas ingenii pertinet ad perfectionem hominis. Quamvis ergo corpus primo modo ad perfectionem beatitudinis humanae non pertineat, pertinet tamen secundo modo. Cuius operatio dependet ex natura rei, quanto anima perfectior, erit in sua

tanquam causa essentialis illius: quoniam ex hoc quod Deus commendat hunc talis dignum gradu, beatus sit & est: scientia namque Dei cum laude, causa est perfectiva rerum. e. 35. 10. 3.

F natura, tanto perfectius habebit suam propriam operationem, in qua felicitas consistit. unde August. in 12. super Genes. ad litteram, cum quaesivisset, utrum spiritibus defunctorum sine corporibus possit summa illa beatitudo praebere, respondit, quod non sic possunt videre incommutabilem substantiam, ut sancti angeli vident, siue alia latentiore causa: siue ideo quia est in eis naturalis quidam appetitus corporis administrandi.

Ad primum ergo dicendum, quod beatitudo est perfectio animae ex parte intellectus, secundum quem anima transcendit corporis organa, non autem secundum quod est forma naturalis corporis. Et ideo illa naturalis perfectio manet, secundum quam ei beatitudo debetur, licet non maneat illa natura perfectio, secundum quam est corporis forma.

Ad secundum dicendum, quod anima aliter se habet ad esse, quam aliae partes. Nam esse totius, non est alicuius partium: unde vel pars omnino desinit esse destructo toto, sicut partes animalis destructo animali: vel si remanent, habent aliud esse in actu, sicut pars lineae habet aliud esse, quam tota linea. sed anima humanae remanet esse compositi post corporis destructionem, & hoc ideo, quia id est esse formae & materiae: & hoc idem est esse compositi. Anima autem subsistit in suo esse, ut in 1. ostensum est, unde relinquitur quod post separationem a corpore perfectum esse habeat, unde perfectam operationem habere potest, licet non habeat perfectam naturam.

Ad tertium dicendum, quod beatitudo est hominis secundum intellectum: & ideo remanente intellectu potest inesse ei beatitudo: sicut dentes Actiopsis possunt esse albi, etiam post evulsionem, secundum quos Actiopsis dicitur albus.

Ad quartum dicendum, quod dupliciter aliquid impeditur ab alio. Vno modo, per modum contrarietatis, sicut frigus impedit actionem caloris: & tale impedimentum operationis repugnat felicitati. Alio modo, per modum cuiusdam defectus: quia, si res impedita non habet quicquid ad omnimodam eius perfectionem requiritur: & tale impedimentum operationis non repugnat felicitati, sed omnimoda perfectioni ipsius. & sic separatio animae a corpore dicitur animam retardare, ne tota intentione tendat in visionem divinae essentiae. Appetit enim anima sic frui Deo, quod etiam ipsa frui delectatur ad corpus per redundantiam, sicut est possibile: & ideo quamdiu ipsa fruatur Deo sine corpore, appetitus eius sic quiescit in eo, quod tamen adhuc ad participationem eius vellet suum corpus pertinere.

Ad quintum dicendum, quod desiderium animae separatae totaliter quiescit ex parte appetibilis, quia habet id quod suo appetitui sufficit, sed non totaliter requiescit ex parte appetitis, quia illud bonum non possidet nisi omnem modum quo possidere vellet. & ideo corpe resumpto beatitudo crescit, non intensiva, sed extensiva.

Ad sextum dicendum, quod id quod ibidem dicitur, quod spiritus defunctorum non sic videtur Deum sicut angeli, non est intelligendum secundum inaequalitatem quantitatis, quia etiam modo aliqua anima beatorum sunt assumpsit ad superiores ordines angelorum, clarius videntes Deum quam inferiores angeli: sed intelligitur secundum inaequalitatem proportionis: quia angeli etiam infirmi habent omnem perfectionem beatitudinis, quam sunt habituri: non autem anima separatae sanctorum.

ARTIC.

* p. p. q. 84. articulo. 7.

* q. 84. ar. 7.

p. p. q. 12.

e. 35. 10. 3.

D. 973.

* p. p. q. 75. articulo. 2.

D. 176.

D. 172.